יום א', ט' בחשון תשס"ח (21 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע שמח ושבוע טוב!

3. ***סוף תקופתנו***

אין לנו קשר אפילו בתקופות של זמן הבית, גם בית ראשון וגם בית שני, זמן שבו בית המקדש עמד במרכז כל חיי האומה, ועכשיו אינו תופס אצלנו שום מקום. אפשר להתחיל את ההיסטוריה שלנו מלפני 60 שנה מהפרעות ברוסיה בשנות ה-80, מתנועת ביל"ו, וכדומה – ומה הפלא אם לתקופה זו אין כל חוש היסטורי...?

ההיסטוריה באה על יסוד של זמן, ואילו התקופה הזאת מדגישה את ה**מקום** ולא את ה**זמן**. כל היסטוריה מתחילה מ"ויהי בימי", בעוד שאנחנו, בכל תקופת הגלות, הננו רק נפעלים ולא פועלים, מושפעים ולא משפיעים; אנחנו החומר והם – הגויים – היוצרים. היחס שבינינו וביניהם הוא בחינת "כחומר ביד היוצר", והימים אינם שייכים כלל לנו אלא להם, ויש רק מעין "ויהי בימי אחשוורוש" [אסתר א' 1] וכדומה. וכל מקום של גלות הוא עולם בפני עצמו, שאין לו שום קשר עם איזה מקום אחר.

וזהו ההבדל בין תחיה לאומית ובין בריאה לאומית. הראשונה מבוססת על ההיסטוריה של אומה מראשית הויתה. לא כן השניה, שהיא מבוססת דוקא על יסוד של פורה, שר של שכחה, כי כל עובר היוצא לאוויר העולם בא מלאך וסוטרו על פיו ומשכחו את כל התורה כולה [מסכת נדה ל:]. הלאומיות החילונית מיוסדת על יסוד של בריאה לאומית ולא על תחיה לאומית – ממילא אין לה חוש מפותח לתולדות ימי עמנו. [שוב יש להבהיר כאן שאין אנחנו "כאלה" – עצם העובדה שבקשתם להצטרף למפעל הנפלא הזה של "הדף היומי לתולדותנו" (וכמה שנשמח באם תצרפו גם קוראים חדשים...!) מצביעה על החיבור שהנכם חשים לשורשי העם העתיק-יומין הזה].

ובכל זאת – "הס קטיגור וקח סניגור מקומו" [עפ"י הפיוט "אמנם כן" שאומרים בליל יום הכיפורים]. גם ע"י לאומיות זו נבנית והולכת ארץ-ישראל. המעשים לעצמם – יישוב ובניין ארץ-ישראל – מעשים כבירים המה, וגם על זה נאמר: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. [מסכת פסחים נ:] וכן הוא, אעפ"י שמאמר זה נאמר למאמינים בלבד. אמנם רבים מאלה העומדים בראש התנועה הלאומית החילונית אינם מאמינים והם אוהבים להדגיש את זה בכל הזדמנות הבאה לידם, אבל האמת אגיד – שאינני מאמין כלל וכלל שאלה הם בלתי מאמינים. נראה יותר הדבר שהמה צבועים בזה, ופיהם וליבם אינם שווים. על כל פנים יש בזה אונאה עצמית: הם רוצים לראות את עצמם כבלתי מאמינים, בעוד שבסתר לבם ונפשם מאמינים בני מאמינים הם. ומסירותם לארץ-ישראל שמגיעה לעתים לפנאטיות קיצונית, האם אינה מעידה על ניצוצות קדושה הבוערים בלבם, אם כי אינם נראים לבעלי הדברים בעצמם, אלא בצורה זו של בניין הארץ בלבד? כלום ראיתם מימיכם איזה עם בעולם שיהיו לו געגועים על ארץ שבה ישבו אבותיו לפני אלפי שנה? והוא הדין גם בנוגע לחיבת השפה – לשון הקודש – שאין משלה בין כל האומות שיבקשו לדבר דוקא בשפה שכבר אלפי שנים נחשבת למתה.

אלא שבלב כל אלה יש אמונה פנימית חבויה ודבוקה בסתרי נשמתם, והיא באה לידי גילוי בצורה זו דוקא: וזהו בכלל "אעפ"י דאינהו לא חזי, מזליהו חזי" – אעפ"י שהם עצמם לא ראו אותו, מלאכיהם ראו.

[4/...]

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל